

In de ban van een vreemdeling

THEATER Teorema van Toneelgroep Amsterdam. Gezien 2/12 in de Stadschouwburg. Aldaart/m 9/12.
www.tga.nl

Een grijze woestijn: dat moet Jan Versweyveld in zijn hoofd hebben gehad bij het maken van het decor. De enorme vloer van de Rabozaal van de Stadsschouwburg is grijs gestofveerd, net als de meubels, de wanden, de kasten en de keuken. Net zo grauw is het innerlijk leven van de familie die hier woont.

Opnieuw brengt regisseur Ivo van Hove een filmbewerking op het toneel: *Teorema* van Pier Paolo Pasolini. In de vrijwel dialoogloze film komt een mysterieuze en aantrekkelijke gast op bezoek bij een rijk, burgerlijk gezin. Hij heeft seks met alle vier de familieleden en met de huishoudster en vertrekt weer, hun leven in puin achterlatend.

Van Hove voegt meer taal toe: de personages praten niet met elkaar, maar beschrijven hun handelingen in de derde persoon. Het werkt als krachtig effect van vervreemding en afstand, die doorwerkt in hun verlangen naar de gast, de jonge, charismatische acteur Chico Kenzari. Geen van de vijf kan direct met hem omgaan; de moeder (Chris Nietveld) raakt bedwelmd door zijn kleren, de vader (Jacob Derwig) praat met hem in dialogen uit *De dood van Ivan Il-*

jitsj van Tolstoj, en de huishoudster (Frieda Pittoors) verliest in een mooi frivole scène bijna de controle over haar stofzuiger. Het is prachtig te zien hoe vooral Nietveld en Pittoors worden opgetild door de aandacht van de jongeman. Het is niet alleen de seks, maar ook de troost en het leven in het moment die de personages tot een nieuw zelfinzicht brengt.

Het vertrek van de gast is catastrofaal. De keurige huiskamer wordt een puinhoop, de muziek (van Eric Sleichim en strijkkwartet Blindman New Strings) wordt atonaler en de personages zoeken een manier om het verlies te compenseren van een passie die ze niet kenden.

De voorstelling is opvallend schematisch: de vijf personages schetsen één voor één hun leven, worden om de beurt verleid door de gast, nemen afscheid van hem, en gaan op hun eigen manier te gronde. Dat, gecombineerd met de onderkoelde vertelwijze, maakt dat de afstandelijkheid het wint van de heftigheid van de emoties die de gast oproept.

Net als in *Antonioni Project* lijkt Van Hove op zoek te zijn naar een dramatische stilering die ineens ver verwijderd is van warmbloedige en heftig emotionele voorstellingen als *Opening night* en *Angels in America*.

Er is veel te zien op het toneel, maar de impact is beperkt.

SIMON VAN DEN BERG